

Kríza lojality, Veľká hra a Dlhá vojna

NATO rozhodne nie je tým, čím bývalo za studenej vojny. Ale ani tým, čím bolo po svojom rozšírení v roku 2004, keď doň vstúpilo Slovensko. NATO sa zrejme znovu rozšíri v apríli tohto roka o ďalšie tri krajiny a opäť bude iné. Neznamená to, že automaticky aj silnejšie.



NATO bolo skvelým nástrojom slobodného sveta na zabrzdenie ambícií expandujúceho komunistického impéria počas studenej vojny. V 90. rokoch dvadsiateho storočia panovala v hlavách väčšiny západných politikov i politických analytikov taká eufória z konca desaťročia trvajúcej nebezpečnej nukleárnej a ideologickej konfrontácie demokratického Západu so Sovietskym zväzom a jeho satelitmi, že začali byť mierne intoxikovaní a uverili na „koniec dejín“ podľa Francisa Fukuyamu a na konečné víťazstvo liberálnej demokracie na celom svete. Zostávalo predsa už iba dotiahnuť zopár detailov či počkať si na (rýchlo očakávanú) zmenu v niekoľkých krajinách, ktorým to ešte nesvitlo. Bol mier a všetci mali opäť radi všetkých... ehm, no takmer všetkých. Kto by sa teda ešte znovu zaoberal vojenskými štruktúrami a bojovou alianciou NATO? Snaha Čechov, Slovákov, Poliakov a ďalších bývalých vazalov sovietskeho impéria poistiť si slobodu a historický zvrät vo svojich osudoch členstvom v NATO bola vnímaná s istou mierou netrpezlivosti a niektorí západní politici predstierali zoči-voči ešte stále neistým Čechom, Poliakom a ďalším akúsi intelektuálnu prevahu, akú zvyknú pociťovať skúsení dospelí voči nezrelým a naivným adolescentom. Paradox – skúsení boli práve tí Česi, Slováci, Poliaci, Maďari... S odstupom času, ktorý tak usilovne maže v pamäti detaily, sa zdá, že vytriezvenie z halucinácie o „konci dejín“ prišlo po 11. septembri 2001, ale pravda je, že budíček už zvonil oveľa skôr. Vlastne zvonil počas celých euforických 90. rokov. Zazvonil hlasno už ich začiatkom, keď Saddám Husajn obsadil Kuvajt a prišla vojna v Zálive. Zvonil bezprostredne po tom a opätovne v bývalej Juhoslávii a neprestal zvoniť ani v izraelsko-arabskom konflikte, kde sa po dohodách z Osla v roku 1993 rozpútala vlna teroru, ktorú neukončil ani pokus o dohodu v Camp Davide v roku 2000.

Isté však je, že 11. september 2001 zmenil dôrazne atmosféru i v politických kruhoch, ktoré nestratili kontakt s NATO. Keď sme spolu s Vladimírom Palkom a Petrom Weissom začali ako delegácia Národnej rady SR obchádzať po voľbách v roku 1998 parlamentných kolegov v členských krajinách NATO so žiadosťou o ich podporu v našich snahách o vstup Slovenska do Aliancie, narazili sme často na to známe netrpezlivé nepochopenie: „Načo je vám NATO? Teraz je predsa prioritou EÚ!“ To nám povedali aj priamo na Downing Street č. 10. Po 11. septembri 2001 bolo takmer zo dňa na deň všetko inak. NATO po prvý raz

uplatnilo článok 5 Severoatlantickej zmluvy – na svojom teritóriu bol napadnutý členský štát Aliancie. Noví členovia náhle znamenali ak nie vojenský, tak určite politický a psychologický prínos. Ťažko to spätne presne vyhodnotiť, ale rozhodnutie prijať naraz sedem nových členov by možno bez septembrového útoku na Spojené štáty americké nepadlo.

Deň 11. september 2001 bol však aj dátumom, ktorý rozhodol, že NATO, ak nemá prísť o svoju užitočnosť, musí prelomiť limity vytvorené architektúrou studenej vojny, ktorá celú stavbu zmluvy i štruktúru velenia a plánovania prispôsobila jedinému hroziacemu konfliktu – konfliktu západnej Európy a Ameriky so Sovietskym impériom, primárne na európskom bojisku. Americkí a európski politici, ale i stratégovia pochopili, že NATO, ako obrannou zmluvou zviazané spoločenstvo demokratických krajín, musí mať schopnosť a ochotu konať globálne. Konceptuálne je to jasné, vojensky menej. Globálne dokážu konať Spojené štáty a v obmedzenej miere Veľká Británia či Francúzsko. To je všetko. Všetci ostatní dokážu v osvietených okamihoch súdržnosti a lojality dodať obmedzený počet vojakov i techniky. Nie vždy dostatočne dobre vycvičených vojakov a dostatočne vyspelej techniky.

.afganská skúška lojality

Písal sa august roku 2003, keď sa NATO ako celok a organizácia odhodlalo prevziať kontrolu nad ISAF, teda „Medzinárodnými bezpečnostnými asistenčnými silami“ v Afganistane. Bola to historicky prvá vojenská misia NATO mimo hraníc Európy. Sily ISAF však nie sú príliš efektívne a americký minister obrany Robert Gates už žiadal európskych spojencov v NATO dosť dôrazne o posilnenie svojich vojenských jednotiek v Afganistane, ak má byť boj proti čoraz smelšiemu Talibanu a al-Káide úspešný. Mnohé krajiny tam síce svoje jednotky majú, ale tie sa musia podrobovať rôznym obmedzeniam diktovaným ich zákonmi či uzneseniami parlamentov. Inak povedané, nie sú tam, aby skutočne bojovali a venujú sa skôr strážnej službe, prípadne ženijným prácam a podobne. Bojujú najmä Američania a s nimi Briti, Kanadčania a Holanďania. Francúzi, Nemci či Taliani sú na pokojnejšom severe Afganistanu, kde sa nebojuje.

Nemci majú v Afganistane asi 3 200 vojakov (Briti až 7 800) a Američania Nemcom vyčítajú nechotu či neschopnosť bojovať. Robert Gates poslal nemeckému ministrovi obrany Franzovi Josefovi Jungovi „neobvykle strohý“ list, v ktorom ho žiada, aby Nemecko prispelo 1 000 vojakmi bojových jednotiek do vojnového úsilia na juhu Afganistanu. Jung mu odpovedal rovnako „strohým“ listom, že nemecké jednotky budú aj naďalej robiť iba to, na čo im dal nemecký parlament mandát. Ten obmedzil ich počet na 3 500 vojakov, obmedzil ich rozmiestnenie na severe Afganistanu a dal im úlohu pomáhať skôr pri rekonštrukcii krajiny, a nie úlohu bojovať. Je jasné, že Nemecko má ešte stále v kostiach vojenskú katastrofu 2. svetovej vojny, ktorú spôsobili jeho vojaci, bojí sa vlastných démonov a má väčšie zábrany bojovať ako iné krajiny. Až 57 percent Nemcov si myslí, že Nemecko by malo svojich vojakov z Afganistanu radšej stiahnuť. Nemeckí politici však pociťujú, že Nemecko má aj iný morálny problém, než svoju historickú vinu – myslím tým lojalitu voči spojencom a najmä Američanom či Britom, ktorí umožnili Nemcom postaviť sa po vojne na nohy a zažiť nevídanú prosperitu pod americkým ochranným dáždnikom a v štruktúre NATO. Hrozí pritom, že ak ďalšie krajiny NATO nedodajú ďalšie bojové jednotky na juh Afganistanu, niektoré krajiny stiahnu aj tie, ktoré tam už bojujú. Kanadský ministerský predseda Stephen Harper povedal britskému ministerskému predsedovi Gordonovi Brownovi, že Kanada stiahne z provincie Kandahar svojich 2 500 vojakov, ak nepríde tých ďalších požadovaných 1 000 vojakov. Keď sa to stane, budú mať zrejme aj holandské velenie a vláda problém odolať domácemu tlaku na stiahnutie vojsk. Potom by po boku bojujúcich Američanov a Britov

nezostal nikto schopný skutočného bojového nasadenia.

V tejto súvislosti cituje britský Telegraph Paula Cornisha, šéfa bezpečnostného programu britského think tanku Chatham House, ktorý povedal: „Teraz je v akcii NATO a celé NATO prijalo záväzok v Afganistane, tak prečo by to mali byť takmer iba americkí, britskí a kanadskí chlapci, ktorí bojujú a zomierajú? To všetko sa týka kľúčovej otázky zdravia a životnosti transatlantických bezpečnostných vzťahov. Tu sme my, na kraji síl, a iné členské štáty NATO jednoducho nepošlú jednotky.“ Isté je, že dôvera Američanov, ale i Britov či Kanadčanov v lojalitu a obetavosť ich európskych spojencov je viac ako naštrbená. Preto scenár spoločného konania a rozhodovania v NATO občas naozaj nepripomína príbeh, ktorý rozpráva cieľavedomý človek.

Mnohí v tejto súvislosti vravia, že v Afganistane je ohrozená vôbec dôveryhodnosť celej aliancie. To je však zrejme prehnané, ako napísal v tejto súvislosti v materiáloch pre summit NATO v Rige v roku 2006 renomovaný nemecký bezpečnostný analytik Christoph Bertram: „Keď je útokom ohrozená územná integrita jedného z jeho členov, NATO si nemôže dovoliť prehrať. To by znamenalo obetovanie dôveryhodnosti aliancie. Tento záväzok obsahuje článok 5. Ale v stabilizačných operáciách nie je ohrozená existencia NATO. Tu si môže NATO dovoliť zlyhať bez toho, aby stratilo dôveryhodnosť ako aliancia. To však neznamená, že by sa takéto operácie nemali konať vážne, či to, že by sa v nich malo ľahko ustupovať... Sú tu zásadné rozdiely medzi dôveryhodnosťou v kolektívnej obrane a dôveryhodnosťou v stabilizačných operáciách... Trvať na tomto odlíšení nie je iba cvičením v intelektuálnej disciplíne. Je to politický príkaz s cieľom obmedziť škody, ktoré by zlyhanie v stabilizačných operáciách, ktorému sa často nedá zabrániť, spôsobilo aliancii... Hodiť ich na jednu kopu či rozmazať rozdiel medzi nimi znamená ukázať nepochopenie samej podstaty takýchto zásahov... Dôsledky zaviaznutia v beznádejnej situácii, rovnako ako snahy držať autoritu NATO ako stáleho rukojemníka šťastia a náhody, sú dvojnásobne nebezpečné. OSN, inštitúcia s dosiaľ najbohatšími skúsenosťami so stabilizačnými operáciami po konfliktoch, nikdy nespravila z týchto operácií skúšku svojej dôveryhodnosti. NATO by to malo robiť rovnako.“ (Christoph Bertram, „NATO's Only Future: The West Abroad“, Why NATO Can Afford Failure)

.pokazená krv v žilách lojality

Má zmysel hovoriť o lojalite a skúške dôveryhodnosti NATO v Afganistane, ale ešte väčší zmysel má hovoriť o lojalite a dôveryhodnosti za domácimi humnami členských krajín. Krvou v žilách lojality každého členského štátu voči Aliancii je jej skutočný rozmer v mysliach príslušníkov celého spektra politických elít krajiny a predovšetkým v mysliach jej obyvateľov. Ak je lojalita k Aliancii u obyvateľstva nízka a krajina je demokratická – a NATO tvoria výlučne demokratické krajiny – tak sa to nevyhnutne premietne aj do postojov a skutkov volených politikov. Ľud vždy volí tak trochu politikov, s ktorými ho spájajú, viac než spoločné sny, najmä spoločné nenávisti a predsudky. Na pevnosť, súdržnosť a akcieschopnosť aliancie sa nemôže nepremietnuť to, že v mnohých členských krajinách je pre veľkú časť obyvateľov NATO synonymom militarizmu a studenej vojny a že veľká časť uverila, že svet alianciu ako NATO už vôbec nepotrebuje. V niektorých krajinách je tiež nemálo tých, ktorí v aliancii nevidia záruku vlastnej bezpečnosti, akou v skutočnosti je, ale nástroj Ameriky na uskutočnenie jej svetovládnych chŕťok. K tomu sa v mnohých krajinách (napríklad v Grécku či vo Francúzsku) pridáva priam virulentný antiamerikanizmus nezanedbateľnej časti obyvateľov. Ten sa, prirodzene, priamo prenáša aj na NATO, ktoré je vnímané ako nesvojprávna filiálka americkej zahraničnej politiky – celkom bez ohľadu na

skutočné mechanizmy rozhodovania v Severoatlantickej rade (povinný konsenzus všetkých) a na text zmluvy, ktorou sa vytvorilo NATO. Akú podporu obyvateľov môže mať NATO v krajine, kde štatistická väčšina obyvateľov odpovie vo výskume verejnej mienky, že Spojené štáty sú väčšou hrozbou pre svetový mier než povedzme Irán či Rusko?

Môžeme viesť teoretickú debatu o tom, akou mierou sa na obraz Spojených štátov, a teda v prenesenej podobe aj na obraz NATO, premietla vojna v Afganistane a predovšetkým v Iraku (presnejšie povedané, mediálny obraz tej vojny). Je to však menej dôležitá debata, lebo tie postoje sa vytvorili dramaticky rýchlo na mimoriadne fertilej názorovej pôde, ktorú pripravili desaťročia komunistickej „protiimperialistickej“ propagandy, ktorá kontaminovala už počas studenej vojny nielen mysle ohlupovaných ľudí žijúcich za ostnatými drôťmi v „tábore mieru“, ale aj veľkú časť slobodných médií na Západe.

To všetko je kyselina sírová v žilách Severoatlantickej aliancie. S príchodom krajín, ktoré majú za sebou skúsenosť s komunizmom a s tým, aké je to žiť na tej horšej strane železnej opony, prišla do NATO nesporne aj nová lojalita k aliancii. Ale i tá už vo viacerých krajinách koroduje. Dobrým príkladom je „afinita“ k NATO, ktorú pociťuje na Slovensku a v mene Slovenska Robert Fico a jeho spolubojovníci vo vládnej koalícii Mečiar a Slota – na myslím, samozrejme, skutočnú afinitu, nie tú predstieranú na nezáväzných fórach. Najviac lojality voči aliancii sa tradične zachováva v krajinách s dostatočne mocnými historickými dôvodmi nedôverovať Rusku – teda v Poľsku a v pobaltských republikách. Prv či neskôr sa budú musieť zamyslieť nad touto pokazenou krvou aj stratégovia, ktorí práve rozmýšľajú o budúcnosti NATO (napríklad hneď aj v súvislosti s budovaním protiraketovej obrany v Čechách a v Poľsku).

.veľká hra

„Jedna vec je istá: Veľká hra a Dlhá vojna budú dvoma globálnymi a generačnými výzvami pre Západ v nasledujúcich 30 rokoch,“ napísal v auguste minulého roka vo svojom obsiahlom článku o revolúcii v transatlantických vzťahoch v Policy Review analytik Tony Corn pôsobiaci na U. S. Naval College (vojenskej námornej vysokej škole). A pokračoval: „Hoci sa občas prekrývajú, zostávajú analyticky odlišné. Pokusy skombinovať obe výzvy s novým geopolitickým konceptom ako „širší Stredný východ“ prináša riziko pomýlenia si vecí. Veľká hra? Zatiaľ čo Západ zostáva fixovaný na kontinentálny rozmer, Východ preukazuje viac jasného myslenia v tom, že pripisuje takú dôležitosť námornému rozmeru. Dlhá vojna? Vďaka masovej migrácii sa už sociopolitická umma (celosvetové spoločenstvo všetkých moslimov, pozn. autora) neprekrýva s geopolitickým dar al-islam (dom islamu, územie, na ktorom vládne islam a šarija, pozn. autora). Toľko teda o širšom Strednom východe.“

K obojm konceptom napísal Tony Corn aj toto: „...súčasná fixácia Ameriky na centrálnu Áziu a Európy na Stredný východ – čo je najbližšie k opisu „západnej“ geopolitickej vízie – sú založené na dvoch chybných premisách. Povedané nahrubo: Američania veria, že ropa od Kaspického mora je kľúčom k úspechu vo Veľkej hre; Európania sú presvedčení, že vyriešenie palestínskej otázky je zasa kľúčom k víťazstvu v Dlhej vojne.“

Dlhá vojna je termín, ktorý sa začal používať na označenie vojny proti globálnemu islamskému terorizmu a ešte sa k téme vrátíme. Slovné spojenie Veľká hra (The Great Game) začali pôvodne používať Briti na označenie strategického súperenia a konfliktu medzi ich britským impériom a imperiálnym Ruskom o nadvládu nad Strednou Áziou v čase od roku

1813 do roku 1907. Rivalita dvoch impérií pripomínala chvíľami dlhú pozičnú partiu šachu. Po druhej svetovej vojne sa slovné spojenie Veľká hra požívalo rôzne (per analogiam so starou britsko-ruskou rivalitou) a najnovšie sa používa aj na označenie strategického súperenia Spojených štátov s Ruskom o vplyv v bývalých sovietskych republikách v strednej Ázii. Jedným z hlavných motívov tejto Veľkej hry je kaspická ropa, ktorá by mohla, podľa názoru Američanov, vyriešiť problém závislosti od arabských zdrojov ropy. Tony Corn je presvedčený, že celá táto súčasná americká Veľká hra je pomýlená a kaspická oblasť dramaticky precenená a cituje v tejto súvislosti analytikov Amy Myers Jaffe a Roberta Maninga: „Mýtus (strednej Ázie a Kaukazu ako regiónu nezávislých demokracií nadnášaných novoobjaveným ropným bohatstvom, ktoré sú súčasťou rozširujúcej sa ‚euroatlantickej‘ komunity) odvádza tvorcov politiky od omnoho vážnejšej geopolitickej výzvy pre energetickú bezpečnosť v 21. storočí: rastúcej závislosti ázijských štátov od ropy z Perzského zálivu... Mohlo by byť múdre zamyslieť sa, ako bezpečne by sa cítila Čína, keby sa mala spoliehať pri ochrane morských ciest, po ktorých sa musí pohybovať ropa z Perzského zálivu, na americké vojnové námorníctvo.“

.hra sa presúva na more

Podľa Tonyho Corna sa tá skutočná Veľká hra prenáša z veľkej časti na moria. Pripomína, že už teraz sa 30 percent všetkej ropy a 50 percent celého zemného plynu ťaží „offshore“, teda z plošín na mori. Tie čísla sú ešte významnejšie, keď sa začne uvažovať o predpokladaných rezervách oboch komodít. Tony Corn k tomu pripočítava aj fakt, že sa 60 percent svetovej ropy i plynu (a 85 percent objemu svetového obchodu) transportuje po morských cestách. Upozorňuje, že životy ľudí v krajinách sa postupne preniesli asi do 200 míľ širokých pásov pobrežných území a vnútrozemia sa vyprázdňujú. V týchto pásoch žije na celom svete 4 miliardy ľudí a sú „epicentrom všetkých konfliktov“.

O stúpajúcej strategickej dôležitosti morí navyše podľa Tonyho Corna hovorí aj toto: „... takzvaná teritorializácia morí. V 90. rokoch oneskorená implementácia Zákona o moriach z roku 1982 a najmä 200-míľové Exkluzívne ekonomické zóny (EEZ), mali po čase nazamýšľané dôsledky. Vzhľadom na existenciu viac než sto EEZ je dnes 32 percent plochy oceánov pod nejakou formou národnej jurisdikcie. Hovoríme o oblasti 28 miliónov štvorcových míľ, čo je štvornásobná veľkosť Ruska (samotná EEZ Ameriky pokrýva plochu ako dve tretiny USA na pevnine a dáva až 30 percent americkej ropnej produkcie).“ Corn upozorňuje, že teritorializácia morí nielen rozšírila teritoriálne vody z 12 míľ na 200, ale ju aj „prehlbila“. Dnes sa ťaží ropa z obrovských hĺbok (až 3 000 metrov). Poznamenáva tiež, že od skončenia studenej vojny sa hovorí o oslabovaní moci štátov, ale na jednom mieste moc štátov expanduje – na mori.

To všetko, „offshore“ ťažba ropy i jej transportné trasy, prenášajú Veľkú hru na more a NATO, ak chce prežiť, by to nemalo ignorovať. Tony Corn píše, že Čína to vie a stáva sa námornou supervelmocou rovnako rýchlo ako sa znižuje vojenská námorná sila Ameriky (o Británii ani nehovorí). V roku 2020 bude podľa neho pri nezmenenom vývoji Čína najväčšou námornou mocnosťou. Ruské vojnové námorníctvo je podľa neho rovnako iba tieňom bývalého sovietskeho námorníctva. Počet ruských ponoriek klesol z 317 na 61 a počet povrchových vojnových plavidiel z 967 na 186. Rusi síce oznámili stavbu štyroch nových lietadlových lodí, ale to bude trvať asi desaťročie – ak pôjde všetko podľa plánu a nevyschnú ropné peniaze.

S výnimkou Ameriky, Veľkej Británie a možno trochu Francúzska zabudli myslieť vo vojenských námorných dimenziách aj tí západní členovia NATO, ktorí to mali v historickej tradícii – napríklad Španielsko či Francúzsko. O Nemecku ani nehovoriac. Analytici, ale i posledný summit NATO v Rige v roku 2006 dospeli k názoru, že ak má NATO prežiť moderné výzvy, akými sú nanovo rozohraná Veľká hra i Dlhá vojna proti teroru, musí si udržať transatlantickú pevnosť a musí sa stať globálnym hráčom. A to môže urobiť iba vtedy, ak bude silná aj na moriach. Corn je vo svojom presvedčení dôsledný a vraví: „Buď vyjde NATO na more, alebo skončí.“

.dlhá vojna (tiež na mori)

Dlhá vojna Západu proti teroru sa tiež už dávno neobmedzuje na Stredný východ a pevninu všeobecne. Tony Corn si v súvislosti s Dlhou vojnou myslí, že ak je americká fixácia na Strednú Áziu pochybná, európska fixácia na palestínsku otázku je priamo iracionálna. A cituje analytika Edwarda Luttwaka, ktorý o tom celkom nedávno povedal: „Áno, bolo by pekné, keby si Izraelčania a Palestínčania vyriešili svoje spory, ale to by iba málo alebo vôbec prispelo k utíšeniu iných konfliktov na Strednom východe od Alžírka po Irak či k zastaveniu moslimsko-hinduistického násillia v Kašmíre, moslimsko-kresťanského násillia v Indonézii a na Filipínach, moslimsko-budhistického násillia v Thajsku, moslimsko-animistického násillia v Sudáne, moslimsko-igbojského násillia v Nigérii, moslimsko-moskovského násillia v Čečensku či rôznych variantov násillia priamo medzi moslimami.“

Hoci mnohí Európania môžu vidieť vojnu s terorom ako požiar, ktorý sa rozhorel lokálne – v konflikte medzi Izraelom a Arabmi – a odtiaľ sa rozšíril do globálnych rozmerov, ten požiar začal ako globálny a asymetrický konflikt medzi civilizáciami a ten lokálny požiar mu slúži ako univerzálna zámienka.

Dlhá vojna s islamským terorom sa, samozrejme, tiež vydala na more a aj tento rozmer musí NATO pri svojej premene na opätovne efektívnu organizáciu reflektovať. Corn upozorňuje: „Vojenský plánovači NATO a civilní tvorcovia politiky naďalej rozmyšľajú v termínoch národných štátov a regionálnych ‚operačných oblastiach‘, zatiaľ čo, ako vojenská námornícka komunita veľmi dobre vie, námorné hrozby sú častejšie vo svojej povahe neštátne a nadregionálne. Ale teroristické siete sú naozaj nadnárodné: Srílanskí LTTE (Tamilské tigre) nielenže vlastnili a prevádzkovali desiatku oceánskych nákladných lodí plávajúcich pod panamskou, honduraskou a libérijskou vlajkou, ale unášali aj obchodné plavidlá, ktoré viezli zbrane, aby zmenili ich trasu smerom k Tamilským tigrom...“

Hrozba prichádzajúca napríklad v desiatkach tisícov dopravných kontajnerov po moriach sa kontroluje neporovnateľne ťažšie než povedzme náklad a cestujúci lietadiel. Prv či neskôr teroristi tú cestu použijú. Zdá sa teda naozaj nevyhnutné, aby globálne NATO bolo aj alianciou moreplavcov.

Dlhá vojna s terorom nie je Veľkou hrou. Veľká hra, ktorú si asi pred desiatimi rokmi vizualizoval aj Zbigniew Brzezinski ako veľkú šachovnicu, zatiaľ nezabíja, vojna s terorom je smrtiaca. Súper je iný, dôsledne neteritoriálny, odhodlaný nedodržiavať nijaké pravidlá. A je tu ešte jeden podstatný rozdiel. K nástrojom Veľkej hry patrí určite aj diplomacia, hoci aj diplomacia opierajúca sa o implicitnú či priamo otvorenú hrozbu silou. V Dlhej vojne sú nástroje diplomacie nepoužiteľné. Znie to hrozne, ale s nepriateľom sa nedá dohodnúť na ničom, na nijakom kompromise. Treba ho absolútne poraziť alebo zabiť. To však robí

západná demokracia ťažko, ak vôbec. Je to pre ňu smrtiaci hendikep. Aj o tejto dileme by mali rozmýšľať stratégovia skicujúci budúcnosť NATO.

.nové rozšírenie

Dá sa s rozumnou mierou istoty predpokladať, že sa na summite NATO v Bukurešti v apríli tohto roku NATO rozšíri o ďalších troch členov – Albánsko, Chorvátsko a Macedónsko. Dá sa s rovnakou mierou pravdepodobnosti predpokladať, že to Rusko neponechá bez nepriateľského komentára a ďalších hrozieb. S tým pôjde, samozrejme, aj zvýšený záujem Putinovho Ruska (zostane Putinovým aj po prezidentských voľbách) o využitie Šanghajskej organizácie spolupráce ako kolektívneho protihráča v novej šachovej partii Veľkej hry. (Šanghajska organizácia spolupráce založená v roku 1996 má zatiaľ šesť členov – Rusko, Čínu, Kazachstan, Kirgizsko, Tadžikistan a Uzbekistan plus Indiu, Irán, Mongolsko a Pakistan ako pozorovateľov či uchádzačov o členstvo). Štáty Šanghajskej organizácie spolupráce sú takmer bez výnimky nedemokratické režimy, a majú tak komparatívnu výhodu v boji s asymetrickým nepriateľom – nevšímajú si ľudské práva a iné právne fajnosity. Ak sa nepodarí NATO transformovať na globálneho hráča a zastaviť vnútorný rozklad spôsobený eróziou lojality voči aliancii, nevyzerá konečný výsledok Veľkej hry pre NATO, napriek jeho čerstvému rozšíreniu, nijako sľubne. I keď to Amerika prežije.

Dňa 10. januára 2008 prezentovali piati bývalí najvyšší vojenský veliteľia armád z piatich krajín NATO svoju alarmujúcu víziu budúcnosti NATO, o ktorej sa bude zrejme diskutovať aj na summite aliancie v apríli tohto roku. Ide možno o najkvalifikovanejších vojenských stratégov aliancie a ich analýza i vízia vzbudili značný rozruch a čiastočne aj ideologicky zafarbené protesty, samozrejme, z ľavej strany spektra. Podrobne budeme o ich 150-stranovom dokumente, a opätovne teda aj o budúcnosti NATO hovoriť v .kritickej prílohe v najbližšom čísle .týždňa

.františek Šebej (.týždeň, 11.2.2008)